

Aan: de voorzitter en de leden van de Ministerraad  
Van: de staatssecretaris van Financiën - Toeslagen en Douane

Datum: 6 mei 2020

Betreft: behandeling wetsvoorstel Wet hardheidsaanpassing Awir en spoedadvies Raad van State

Geachte collega's,

Ter voorbereiding van de behandeling van het wetsvoorstel Wet hardheidsaanpassing Awir in de MR van 8 mei a.s. onderstaand een korte schets van de aanleiding, inhoud en context van dit wetsvoorstel en de (ambtelijke) discussie die er voorafgaand aan de behandeling van dit wetsvoorstel in de MR over dit wetsvoorstel is gevoerd. Daarnaast een korte motivering voor mijn voorstel aan u om dit wetsvoorstel voor een spoedadvies aanhangig te doen maken bij de Afdeling advies van de Raad van State.

### **Aanleiding wetsvoorstel**

Dit wetsvoorstel vloeit rechtstreeks voort uit de reactie die het kabinet op 13 maart jl. heeft vastgesteld en dezelfde dag aan de Tweede Kamer heeft aangeboden op het eindrapport van de Adviescommissie Uitvoering Toeslagen (AUT), het rapport van de ADR en het Zwartboek inzake het onterecht stopzetten van kinderopvangtoeslagen. In overeenstemming met de aanbevelingen in het eindrapport van de AUT en de kabinetsreactie wordt met het voorliggende wetsvoorstel voorzien in een verruiming van de bestaande hardheidsclausule in de Algemene Wet inkomensafhankelijke regelingen (Awir) en invoering van een hardheidsregeling.

### **Inhoud en context wetsvoorstel**

Met de voorgestelde uitbreiding van de hardheidsclausule in de Awir wordt het mogelijk om tegemoet te komen aan die gevallen waarin de toepassing van wet- en regelgeving op het gebied van toeslagen leidt tot niet voorziene en niet beoogde gevolgen voor de toekomst. Ook wordt de evenredige belangenafweging door de Belastingdienst/Toeslagen gecodificeerd (conform artikel 3:4 van de Algemene wet bestuursrecht).

Op basis van de invoering van een hardheidsregeling in de Awir kunnen ouders die langer dan vijf jaar geleden zijn geconfronteerd met een disproportioneel hoog terug te vorderen bedrag, het bedrag aan kinderopvangtoeslagen dat – met toepassing van de nieuwe jurisprudentie van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State – ten onrechte is teruggevorderd, alsnog ontvangen. Daarnaast is – zoals reeds aangekondigd in de kabinetsreactie – een vangnetbepaling opgenomen voor ouders die met een compensatie, herziening, hardheidstegemoetkoming of vergoeding niet voldoende geholpen zijn en die menen in een zeer schrijnende situatie te zitten. Deze vangnetbepaling zal op basis van adviezen van de in te stellen adviescommissies verder worden uitgewerkt in een algemene maatregel van bestuur.

Deze wetsaanpassingen vormen een onderdeel van een heel palet aan maatregelen en acties die erop zijn gericht om in de uitvoering van toeslagen meer maatwerk mogelijk te maken en de menselijke maat in het stelsel van toeslagen terug te brengen. Er lopen op dit moment diverse trajecten om de Belastingdienst/Toeslagen in staat te stellen meer maatwerk te leveren via onder meer beleidsbesluiten, ministeriële regelingen, investeringen in het versterken van de dienstverlening, het in voorbereiding zijnde wetsvoorstel dat op Prinsjesdag wordt ingediend en het cultuurtraject bij de Belastingdienst/Toeslagen.

Ter afsluiting van deze annotatie is een overzicht opgenomen van de lopende en in voorbereiding zijnde trajecten op het terrein van de toeslagen.

### **Ambtelijke afstemming**

Het conceptwetsvoorstel is besproken in de CWIZO van 21 april. Omdat er na de bespreking in de CWIZO een aantal geschilpunten resteerde is voor 29 april een extra RWIZO-vergadering

ingepland. Op 28 april is echter in een ☐ overleg alsnog overeenstemming bereikt over alle resterende geschilpunten waarna is geconcludeerd dat de geplande RWIZO kon komen te vervallen en het wetsvoorstel rechtstreeks geagendeerd kon worden voor de MR van 8 mei.

De belangrijkste afspraken die in het ☐ overleg van 28 april zijn gemaakt:

- Op voorstel van BZK wordt artikel 3:4, eerste en tweede lid, Awb in de Awir overgenomen/herhaald.
- In de memorie van toelichting wordt het proces rondom het beroep op de (verruimde) hardheidsclausule beschreven.
- Om tegemoet te komen aan de zorgen van BKZ en J&V wordt in het wetsvoorstel vastgelegd dat de hardheidsclausule niet alleen ziet op groepen van gevallen, maar ook op individuele gevallen.
- Naar aanleiding van de inbreng van J&V zijn de teksten in het wetsvoorstel nogmaals bezien en verduidelijkt ten aanzien van de volgende punten:
  - Een duidelijke verwijzing naar de kabinetsreactie op het eindadvies Donner.
  - Wie komt in aanmerking voor de hardheidsregeling
  - Een nadere verduidelijking van proportioneel vaststellen en evenredig terugvorderen, inclusief de kleine administratieve gebreken.
  - Een passage over de herstelorganisatie.
  - Advies Raad voor de rechtsbijstand (in samenwerking met J&V).
  - Aanvulling teksten naar aanleiding van nog te ontvangen toetsen en adviezen.

J&V heeft inmiddels de wetgevingstoets afgerond en akkoord bevonden.

### **Verzoek om spoedadvies Raad van State over wetsvoorstel**

De invoering van deze wet en met name de daarin opgenomen introductie van een hardheidsregeling is van belang om zo snel mogelijk te kunnen beginnen met uitbetalingen aan ouders die getroffen zijn door onterechte stopzetting/vaststelling en terugvordering van hun kinderopvangtoeslag. Het is ook een wens die Kamerbreed leeft. Om die reden verzoek ik u ermee in te stemmen dat ik de Afdeling advies van de Raad van State verzoek om zo spoedig mogelijk over dit wetsvoorstel te willen adviseren zodat deze wet indien mogelijk op 1 juli 2020 in werking kan treden.

### **Tot slot**

In de eerste plaats vraag ik de Raad machtiging om de uitkomst van de Uitvoeringstoets, na ommekomst van het advies van de Raad van State en voor indiening bij de Tweede Kamer, te verwerken in het wetsvoorstel.

Voorts deel ik de Raad voor de volledigheid mee dat ik voornemens ben om de wettelijke grondslag voor de compensatieregeling betreffende CAF 11-zaken die thans is opgenomen in de Fiscale verzamelwet 2021 (wetsvoorstel dat op 14 april jl. bij de Tweede Kamer is ingediend) over te hevelen naar het nu voorliggende wetsvoorstel. Hiermee wordt mijns inziens duidelijker dat deze maatregelen beide zien op de compensatie dan wel tegemoetkoming ten behoeve van gedupeerde ouders wat het voor beide Kamers der Staten-Generaal waarschijnlijk gemakkelijker maakt om deze regelingen gelijktijdig en in samenhang te behandelen. Na ommekomst van het advies van de Raad van State over dit wetsvoorstel zal ik hiertoe de benodigde nota van wijzigingen bij de Tweede Kamer indienen.

### **Overzicht lopende en in voorbereiding zijnde trajecten Toeslagen**

- Op 14 april jl. is bij de Tweede Kamer het wetsvoorstel Fiscale verzamelwet 2021 (Fvw 2021) ingediend. In dit wetsvoorstel is onder meer het voorstel opgenomen voor de wettelijke grondslag van de inmiddels in uitvoering genomen compensatieregeling betreffende CAF 11-zaken en vergelijkbare zaken naar aanleiding van het interim-advies van de Adviescommissie Uitvoering Toeslagen (AUT). Aan de Tweede Kamer is toegezegd om zo snel mogelijk dit wetsvoorstel in te dienen. De Fiscale Verzamelwet 2021 was daartoe de eerste mogelijkheid. (NB: vooruitlopend op deze wetgeving is het besluit compensatieregeling CAF 11 geslagen en de uitbetaling aan de ouders gestart.)

- Het voorliggende spoedwetsvoorstel bevat enkele maatregelen die zijn aangekondigd in de kabinetsreactie van 13 maart jl. op het eindrapport van AUT, het advies van de ADR en het Zwartboek. Dit zijn:
  - Een (verruimde) hardheidsclausule in de Awir voor de toekomst (om tegemoet te komen aan die gevallen waarin de toepassing van wet- en regelgeving op het gebied van toeslagen leidt tot niet voorziene en niet beoogde gevolgen).
  - De invoering van een hardheidsregeling in de Awir conform het eindadvies van de AUT. Op basis van deze hardheidsregeling kunnen ouders die langer dan vijf jaar geleden zijn geconfronteerd met een disproportioneel hoog terug te vorderen bedrag, het bedrag aan kinderopvangtoeslagen dat ten onrechte is teruggevorderd, alsnog ontvangen.
  - Een vangnetbepaling opgenomen voor ouders die met herziening of reparatie niet geholpen zijn en menen in een zeer schrijnende situatie te zitten. Zij kunnen zich melden bij de Belastingdienst/Toeslagen.

Gelet op de samenhang tussen de hardheidsregeling in het voorliggende spoedwetsvoorstel en de compensatieregeling betreffende CAF11-zaken en vergelijkbare zaken die is opgenomen in de Fvw 2021, is het voornemen om de wettelijke grondslag van de compensatieregeling in de Fvw 2021 over te hevelen naar voorliggend spoedwetsvoorstel. De Kamer kan dan beide regelingen gelijktijdig en in samenhang behandelen.

- Daarnaast wordt - in lijn met de in januari door de Tweede Kamer unaniem aangenomen motie Lodders c.s. - wetgeving voorbereid om verbeteringen en alternatieven door te voeren op weg naar een beter en menselijker systeem. Dit wetsvoorstel met maatregelen voor verbetering van de uitvoerbaarheid wordt op Prinsjesdag, als onderdeel van het Belastingplanpakket 2021, bij de Tweede Kamer ingediend.
- Ten slotte is op 30 april jl. de kabinetsinzet op het IBO Toeslagen naar de Tweede Kamer gestuurd met de aankondiging van een in het najaar 2020 te presenteren 'Routekaart' naar een fundamentele hervorming van het bestaande toeslagenstelsel ter uitvoering van de door de Tweede Kamer unaniem aangenomen motie Bruins/Van Weyenberg over de toekomst van het toeslagenstelsel.

-0-